

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาล วัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะต่างๆ ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ช่วง ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

1. ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 35 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 794 คน รวม 846 คน ในโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ประจำปีการศึกษา 2548

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 35 คน ซึ่งใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 265 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่กำหนดให้ของเครีจซ์ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608 -609. อ้างถึงใน รวีวรรณ ชินตระกูล. 2542 : 111) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายสำหรับผู้ปกครองนักเรียน

ช่วงที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาล วัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

ช่วงที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จำนวน 10 ข้อ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน จำนวน 10 ข้อ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน จำนวน 10 ข้อ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน จำนวน 10 ข้อ และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จำนวน 8 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามวัดมาตราส่วนประมาณค่า 4 อันดับ คือ มีปัญหาระดับมากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาหางานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ในแต่ละด้าน ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ โดยสร้างเครื่องมือแบบคำถามปลายเปิด จากช่วงที่ 1 จำแนกเป็นรายด้านจำนวน 5 ด้าน ในแต่ละด้านนำปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรกมากำหนดประเด็นคำถาม และนำประเด็นจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นข้อมูลในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 คน เพื่อการสนทนากลุ่ม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาล วัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเสนอต่อ ผู้อำนวยการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอความกรุณาส่งหนังสือถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยขออนุญาตให้ผู้ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ทำหนังสือถึงโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม เพื่อให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองนักเรียน

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 1 – 16 สิงหาคม 2548 จำนวน 265 ฉบับ เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 100

ช่วงที่ 2 ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญให้ความอนุเคราะห์ในการสร้างรูปแบบ

2. นำเสนอปัญหาของแต่ละด้านในช่วงที่ 1 ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ โรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความอนุเคราะห์เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา

3. นำข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา มาสังเคราะห์และขอความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ดำเนินการเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัญหา

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทุกฉบับมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาแยกประเภทตามตัวแปรที่ศึกษา แล้วตรวจให้

คะแนนแบบสอบถาม โดยวิธีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

2.1 คำถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

2.2 คำถามตอนที่ 2 ใช้วิธีตรวจให้คะแนนของตัวเลือกที่เป็นคำถามในแต่ละข้อ

ดังต่อไปนี้

ให้คะแนน 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ให้คะแนน 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย

ให้คะแนน 3 หมายถึง มีปัญหามาก

ให้คะแนน 4 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ช่วงที่ 2 วิเคราะห์เชิงคุณภาพ

นำผลการวิเคราะห์ในช่วงที่ 1 โดยเลือกปัญหามากที่สุด 3 ลำดับแรกของแต่ละด้าน และนำประเด็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแต่ละด้านเป็นข้อมูลในการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มาวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และเลือกปัญหามากที่สุด 3 ลำดับแรกของแต่ละด้าน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 วิเคราะห์ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 265 คน เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน (ร้อยละ 5.66) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน (ร้อยละ 0.75) ครู จำนวน 35 คน (ร้อยละ 13.21) และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 213 คน (ร้อยละ 80.38)

ตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า

1. โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม มีปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้บริการแก่ชุมชนมีปัญหามากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีปัญหาน้อยที่สุด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนมีปัญหามาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม มีปัญหาการนำผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อการปฏิบัติงานต่อไป เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การให้ครูบุคลากรทางการศึกษา นักการภารโรง และนักเรียน ได้ทราบข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้อง ส่วนการจัดทำป้ายประกาศเพื่อแจ้งข่าวสารของโรงเรียนมีปัญหาคำที่ต่ำที่สุด

1.2 การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ด้านการให้บริการแก่ชุมชนมีปัญหามาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า โรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวรารามมีปัญหาการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนเป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บริการแก่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนการให้คำแนะนำหรือการปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชนมีปัญหาคำที่ต่ำที่สุด

1.3 การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวรารามมีปัญหาค่าเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การปรับปรุงแก้ไขงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนการปรับปรุงแก้ไขงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพมีปัญหาค่าที่ต่ำที่สุด

1.4 การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวรารามมีปัญหาค่าเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การจัดการกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติจริง ส่วนการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ ของโรงเรียน เช่น โครงการแข่งขันกีฬาประจำปีมีปัญหาค่าที่ต่ำที่สุด

1.5 การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นมีปัญหายุ่งยากในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวรารามมีปัญหาค่าประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น เป็นอันดับสูงสุด รองลงมา คือ การปรับปรุงแก้ไขงานเสริมสร้างกิจกรรมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น ส่วนการจัดการกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มและหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนมีปัญหาค่าที่ต่ำที่สุด

ช่วงที่ 2 สร้างรูปแบบ

ผู้วิจัยนำปัญหามากที่สุด 3 ลำดับแรกของแต่ละด้านมาจัดทำร่างรูปแบบการแก้ปัญหา การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนัก การศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญในการประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้ให้ข้อเสนอแนะข้อแก้ไขและปรับปรุงรูปแบบฉบับร่าง ผู้วิจัยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอให้อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณา

ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรี ศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ดังนี้

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม ซึ่งนำประเด็นปัญหาจากการสำรวจในกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เพื่อนำปัญหา 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม กับชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำประเด็นของข้อเสนอแนะในแต่ละ ด้านนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาเสนอแนะการสร้างรูปแบบการบริหาร จัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะรูปแบบจากประเด็นปัญหา 3 อันดับแรกในแต่ละด้าน โดยมีรูปแบบที่สอดคล้องกันของ 3 ประเด็นปัญหาทั้ง 5 ด้าน และมีปัญหา ใน 3 อันดับแรกที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการปฏิบัติงานของทุกด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โรงเรียนต้องมีการสำรวจปัญหาที่ดำเนินกิจกรรมงาน ประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยการจัดประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผน กิจกรรม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ มีการวัดผลและประเมินผลวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคเพื่อ ปรับปรุงพัฒนาแผนงานต่อไป

2. ด้านการให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนต้องมีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านนี้ อาจได้มาจากการสังเกต สัมภาษณ์ แบบสอบถาม แล้วจัดประชุมกับประเด็นปัญหาที่พบเพื่อการ วางแผน แต่งตั้งคณะทำงาน ดำเนินงานตามแผนให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ทั้งสองฝ่าย มีการ วัดผลและประเมินผล เพื่อนำผลการดำเนินการไปปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องมีการ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานในกิจกรรมด้านนี้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน โรงเรียนต้องมีการสำรวจปัญหาในการดำเนินกิจกรรมในด้านนี้ และเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและหาแนวทางการแก้ไข โดยมีการวางแผน กิจกรรม โครงการ ดำเนินการตามขั้นตอน ให้มีการติดตามประเมินผลเป็นระยะ ปรับปรุงการดำเนินการอยู่เสมอ เผยแพร่ผลการดำเนินการกิจกรรมในด้านนี้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

4. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนนำปัญหาที่พบมาเข้าร่วมประชุมชี้แจงกับผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อร่วมกันวางแผน กิจกรรม โครงการ มีเป้าหมายที่ชัดเจน ในการดำเนินการนั้นต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ เวลา ความรู้ความสามารถของการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนต้องมีแบบสำรวจเพื่อวัดผลและประเมินผลการดำเนินงาน แล้ววิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาแผนงาน กิจกรรม โครงการต่อไป รวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการด้วย

5. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น โรงเรียนต้องมีการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมในด้านนี้ จัดการประชุมชี้แจง แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อวางแผน กิจกรรม โครงการ ดำเนินการตามแผนที่กำหนด ควรให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการให้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารประสานสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างต่อเนื่อง และข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน มีติดตามผลการดำเนินการเพื่อประเมินผลนำไปปรับปรุง วางแผน กิจกรรม การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องศรีศรีสิทธิวราราม ตั้งกวด้านการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญที่อภิปรายดังนี้

1. ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การนำผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนมาปรับปรุงพัฒนาเพื่อการปฏิบัติงานครั้งต่อไป อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อบกพร่อง ผู้บริหารโรงเรียนขาดการประชุมกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อชี้แจงนโยบายและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ทราบตลอดเวลา เพื่อให้บุคลากรสามารถประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ปกครอง และผู้มาติดต่อกับโรงเรียน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงต้องการให้โรงเรียนปรับปรุงการดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมลักษณ์ ภูคำแสน (2540) พบว่า การแก้ปัญหามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ โรงเรียนต้องใช้วิธีการประเมินโครงการโดยการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องและดูจากผลงานที่ทำในรูปแบบของคณะกรรมการจากทุกส่วน แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานเพื่อพัฒนางานต่อไป สำหรับปัญหาการให้ครู บุคลากรทางการศึกษา นักการภารโรง และนักเรียน ได้รับข่าวสารของโรงเรียนที่ถูกต้อง และการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบที่เป็นปัญหารองลงมาตามลำดับ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนมากเป็นผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่าโรงเรียนขาดการรายงานข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้ทราบซึ่งผู้ปกครองอาจจะสอบถามจากตัวนักเรียน ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่ทำให้เกิดความเข้าใจ สอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด พบว่า การประชาสัมพันธ์ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน อาจหมายรวมถึงการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนในงานอื่นๆ ของโรงเรียน ควรมีการจัดทำเอกสารข้อมูลข่าวสารเพื่อเผยแพร่ให้ทราบโดยทั่วกันอาจจัดทำเป็นวารสารเพื่อเผยแพร่เดือนละ 1 ฉบับ มีการทำอย่างเป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง และทั้งนี้ควรมีจัดบริการการประชาสัมพันธ์ในการมาติดต่อสอบถามข้อมูลกับโรงเรียน ซึ่งประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ จันทราช (2541) พบว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนควรมีการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี มีวิธีการที่หลากหลายรูปแบบไม่ซ้ำซาก เน้นการใช้สื่อสารทุกประเภทให้เข้าถึงผู้รับสาร รวมทั้งมีฝ่ายรับผิดชอบการประชาสัมพันธ์โดยตรง การใช้กิจกรรมของชุมชนในการประชาสัมพันธ์ หรือการให้นักเรียนช่วยประชาสัมพันธ์ สำหรับการนำผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนมาปรับปรุงที่มีปัญหา

สูงสุดทั้งนี้เพราะว่าโรงเรียนดำเนินการตามแผนการประชาสัมพันธ์เพียงอย่างเดียวไม่มีการติดตามประเมินผลหรือพัฒนาปรับปรุงการประชาสัมพันธ์แบบใหม่ จึงทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนดังที่หวน พินธุพันธ์ (2548) ได้ระบุว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สามารถทำได้โดย การรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ จะทำให้ผู้ปกครองได้ทราบว่าเด็กที่โรงเรียนเป็นอย่างไร เปรียบเทียบกับที่อยู่ที่บ้านแล้วแตกต่างกันหรือไม่ ถ้าแตกต่างกันจะหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาอย่างไร และการรายงานนั้นอาจรายงานอยู่ 3 ประการ คือ การรายงานผลการเรียน การรายงานความพฤติกรรมของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียน และการรายงานเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน โรงเรียนควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์โดยการ จัดให้มีสิ่งพิมพ์โรงเรียนอาจทำง่าย ๆ เป็นแผ่นพับแล้วถ่ายเอกสารหรือโรเนียว แล้วฝากนักเรียนไปให้ผู้ปกครอง หรือส่งทางไปรษณีย์ ให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำโรงเรียน เพื่อตอบข้อมูล และให้ความสะดวกแก่ประชาชนและผู้ปกครองผู้มาติดต่อ อาจเขียนว่า “ติดต่อสอบถาม” หรือ “ประชาสัมพันธ์” จัดเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลของโรงเรียนทางสื่อมวลชน เช่น วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ เป็นต้น และข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนนั้นต้องถูกต้องเป็นปัจจุบันและต่อเนื่องทำให้ครู บุคลากรทางการศึกษา นักการภารโรง และนักเรียน ทราบหากมีผู้ปกครองมาติดต่อกับโรงเรียน

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีการแก้ปัญหาว่าสิ่งสำคัญอันดับแรกก็คือ ต้องสำรวจปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยมีแบบประเมินโครงการสอบถามกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ถึงแม้จะเป็นปัญหาอยู่ในอันดับสุดท้ายแต่ก็พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ขาดการติดตามประเมินผล ซึ่งเห็นได้จากผลการดำเนินไม่มีแผนการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งข้อมูลที่เป็นเอกสาร หรือตัวบุคคล การติดต่อไม่ได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มาติดต่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของทอย (Toy, 1983) ได้เสนอไว้ว่าในการที่จะวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียน ควรมีการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่กำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายให้ชัดเจน สร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในภายนอก และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ การทำให้เกิดความไว้วางใจ และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของพรทิพย์ เฟื่องฟูง (2541) พบว่าแนวทางการแก้ปัญหาการประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ 4 ด้าน คือ ด้านกำหนดปัญหา ควรตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดหาข้อมูล ศึกษาข้อมูล และสภาพทั่วไปให้ชัดเจนก่อนการดำเนินงาน ด้านการวางแผน ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายของการประชาสัมพันธ์ สรุปปัญหาอุปสรรค พร้อมทั้งแนวทางการแก้ปัญหา และประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง ด้านการดำเนินการและติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการดำเนินการอย่าง

เหมาะสมกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์ และมีการประชุมกันต่อเนื่อง และด้านการประเมินผล ได้แก่ การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ด้านประเมินผล กำหนดเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจนและเหมาะสม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินผลอย่างชัดเจน

2. ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้บริการแก่ชุมชน

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้บริการแก่ชุมชน มีปัญหาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ปัญหาการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บริการแก่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และปัญหาการให้ความคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความต้องการและความสามารถของสมาชิกในชุมชน แต่หากพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด กลับ พบว่า ข้อเสนอแนะการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนด้านการให้บริการแก่ชุมชนได้ระบุว่า ควรให้ความสะดวกกับนักเรียนและให้ความเอาใจใส่นักเรียน ให้มีการส่งเสริมให้ชุมชนมาใช้สนามกีฬาของโรงเรียนในการออกกำลังกาย จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาให้ทุนการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมและสามารถเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนได้ ทั้งยังเป็นแนวทางการดึงชุมชนให้เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในโอกาสต่างๆ จึงต้องการให้โรงเรียนให้บริการแก่ชุมชนที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ จันทราช (2541) ที่พบว่า การให้บริการแก่ชุมชนควรมีการปฏิบัติงาน โดยการให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการเปิดศูนย์บริการทางช่างการให้คำปรึกษา การฝึกอบรม จัดสัมมนา กีฬาสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นความสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิเชษฐ์ คงสตรี (2544) พบว่า สภาพความต้องการของบุคคลในชุมชน 5 ด้าน โดยเรียงลำดับความต้องการมากไปน้อย คือ การให้บริการชุมชน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียน นอกจากนี้ผลงานวิจัยของบุญยอด บุญเงิน (2546) พบว่า การพัฒนาการดำเนินงานด้านชุมชนสัมพันธ์ หลังการพัฒนา โดยการประชุมและการศึกษาดูงาน ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในด้านที่ 4 คือด้านกิจกรรมการให้บริการแก่ชุมชน โรงเรียนได้อำนวยความสะดวกในการเข้ามาติดต่อกันในโรงเรียนให้กับชุมชน อำนวยความสะดวกในการใช้บริการวัสดุอุปกรณ์ การใช้สนามกีฬาโรงเรียนเป็นที่ออกกำลังกายของชุมชน การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งบริการความรู้ ซึ่งเป็นความสอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษณา แพทยานนท์ (2546) ที่พบว่า การ

ให้บริการแก่ชุมชนระดับที่ปฏิบัติมากเป็นเรื่องการใช้ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่และการร่วมมือใน ประเพณีต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ดังที่วิมลศรี อุปรมัย และคณะ (2528 : 141 – 143 อ้างถึงใน พนิจดา วีระชาติ. 2542 : 72 – 73) ได้กล่าวว่าการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น มุ่งให้เกิดประโยชน์ที่ชุมชนได้รับในการให้บริการชุมชน คือ ให้ชุมชนเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีใหม่ ช่วยพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนให้มีอาชีพใหม่ๆ รวมทั้งได้รับประโยชน์ในการใช้สถานที่จัดงานประเพณีต่างๆ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (2529) การให้บริการแก่ชุมชนโดยการให้แนวความคิดใหม่ตามระดับความรู้ ความ ต้องการ และความสามารถของสมาชิกในชุมชน และให้ความรู้แก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย และทุกระดับ

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีแก้ปัญหาว่า สิ่งสำคัญอันดับแรกคือ โรงเรียนต้องวิเคราะห์ชุมชนเกี่ยวกับการ ให้บริการแก่ชุมชนในด้านใดบ้าง เช่น ด้านอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม โดยมีการจัดทำทะเบียนเป็นข้อมูลรวบรวมไว้ให้มีระบบ ต้องมีบุคลากรรับผิดชอบที่ ชัดเจน หรือบางครั้งโรงเรียนต้องเป็นผู้ริเริ่มส่งเสริมงานประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชน นอกจากนี้ยังเสนอการประเมินผลการดำเนินงานด้านนี้แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาการ ปฏิบัติงานการบริการให้แก่ชุมชนต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีความพร้อมในให้บริการแก่ ชุมชนเกี่ยวกับสถานที่ ด้านสนามกีฬา ซึ่งเห็นได้จากนโยบายของเทศบาลที่ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็น ลานกีฬาของเด็กและเยาวชนซึ่งให้บริการทุกวันหลังเลิกเรียน หรือวัสดุอุปกรณ์ เช่น โต๊ะเก้าอี้ ที่ ให้บริการในงานประเพณี วัฒนธรรม แต่โรงเรียนยังขาดการทำทะเบียนข้อมูล และไม่มีผู้ที่ รับผิดชอบงานด้านอาคารสถานที่ที่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยของภูวนาด คงแก้ว (2539) พบว่า ให้มีการสำรวจชุมชนด้วยการสอบถามข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครอง การให้บริการ ชุมชนโรงเรียนให้บริการชุมชนทุกด้าน โดยมีรูปแบบเป็นเอกสารเผยแพร่ในด้านต่างๆ การเป็นผู้นำ และให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และมีการประเมินผลงานแล้วนำผลการประเมินมา ปรับปรุงแผนงานต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของนวลพรรณ บุญตัน พบว่า การดำเนินการ ให้บริการแก่ชุมชนควรมีการมอบหมายให้ครูที่มีความเหมาะสมดำเนินงาน มีประชุมชี้แจงให้ บุคลากรเข้าใจการปฏิบัติงานกับการให้บริการแก่ชุมชน มีการประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ แบบสอบถาม และงานที่โรงเรียนดำเนินการมาก ได้แก่ การให้ชุมชนใช้สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนงลักษณ์ รวยสำราญ (2542) พบว่า แนวทางการ พัฒนาการให้บริการแก่ชุมชนของโรงเรียนที่สำคัญคือ โรงเรียนควรศึกษาปัญหาและความต้องการ ของชุมชน ตลอดจนจัดทำแผนโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

3. ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน มีปัญหาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ปัญหาการปรับปรุงแก้ไขงานด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และปัญหาการออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียน อาจเป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียน ครู ขาดภาวะผู้นำ และขาดการติดต่อประสานงานที่ดี หรือไม่ก็มองเห็นความสำคัญของชุมชน ดังนั้น โรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องทบทวนบทบาทที่ผ่านมาเกี่ยวกับการดำเนินงานการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของบุเทศก์ บุษมมงคล (2543) พบว่า ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนตามแนวทางที่ชุมชนต้องการ คือการให้โรงเรียนร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ ร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้ระบุว่า วัตถุประสงค์ของการร่วมกิจกรรมของชุมชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านนี้ คือ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยโดยมีโรงเรียนเป็นกำลังสำคัญ และเพื่อให้ชุมชนเห็นว่าโรงเรียนสามารถเป็นที่ปรึกษา และให้ความรู้แก่ชุมชนได้ ดังที่หวน พิมธุพันธ์ (2528) ระบุว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีการออกไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีแก้ปัญหาว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนจะต้องมีการวางแผนในการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยต้องมอบหมายแบ่งภาระหน้าที่เพื่อไปปฏิบัติในกิจกรรมของชุมชนในเรื่องต่างๆ ที่โรงเรียนมีความรู้ความสามารถ ศักยภาพ ความเหมาะสม ทั้งนี้ควรคำนึงถึงการที่ไม่มีผลกระทบต่อกิจกรรมการเรียนมากนักหรืออาจจะเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียนและครูยังเป็นการดี เพื่อที่จะได้รู้จักชุมชนมากยิ่งขึ้นในวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม เมื่อดำเนินการแล้วจะต้องมีการประเมินผลและนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแผนงานต่อไป จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญอาจเป็นเพราะแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานในด้านนี้โรงเรียนควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนควรให้สามารถนำมาใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียนควบคู่ไปด้วย ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของถนอม คงผดุง (2541) พบว่า ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นว่าจำเป็นต้องนำโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสรีย์ สังข์พันธ์ (2532) พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนต้องมีการกำหนดนโยบาย มีการจัดทำแผนประจำปี แผน 1 – 3 ปี และแผนควบคุมกำกับ

ให้คณะครูประชุมร่วมกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดคนเข้าทำงาน ใช้วิธีการสังเกตความถนัด และศึกษาประวัติของบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิวัฒน์ วงษ์ชะอุ่ม (2536) พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนวิธีการจัดการใช้วิธีให้ผู้บริหารประชุมครูและผู้เกี่ยวข้อง กำหนดแผนงานและโครงการก่อนมีการจัดกิจกรรมเป็นคราวๆ ไป โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในรูปแบบของคณะกรรมการ ผู้บริหารจะต้องชี้แจงให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติ และประเมินผลการจัดกิจกรรม ดังที่ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ และดิลก พัฒนพิชัยโชติ (2540) ได้ให้แนวคิดถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือการนำกิจกรรมของโรงเรียนออกสู่ชุมชน ประกอบด้วยกิจกรรมการจัดทัศนศึกษาภายในชุมชน การพัฒนาที่อยู่อาศัย การร่วมกิจกรรมประเพณีทางวัฒนธรรมตามเทศกาลในท้องถิ่น เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับพนิดา วีระชาติ (2542) กล่าวว่า โรงเรียนต้องสนับสนุนความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในงานเทศกาลต่างๆ ร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ช่วงเหลือกิจกรรมของชุมชน ช่วยเหลือประชาชนในโอกาสต่างๆ

4. ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีปัญหาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญอื่นๆ ของโรงเรียน ปัญหาการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนให้นักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติจริง และปัญหาการปรับปรุงผลการปฏิบัติงานด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถที่จะดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ขณะเดียวกันผู้ปกครองก็ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาแก่บุตรหลานของตน จึงทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น ปัญหาประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิเชษฐ์ คงสตรี (2544) พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของโซร์เบลโล (Sorbelli, 1978) พบว่า บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนทุกกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ผู้ปกครองไม่กระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในกิจกรรมของโรงเรียนน้อย และเมื่อพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิดสอดคล้องกับปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน เมื่อโรงเรียนจัดกิจกรรมหรือขอความร่วมมือผู้ปกครองนักเรียนกลัวว่าจะต้องบริจาคเงินให้แก่โรงเรียน นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนยังเห็นว่าการจัดการศึกษาเป็นบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรัชญา เวสารัชช์ (2528) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบทปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัย 4 กลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความปลอดภัย ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น รางวัลตอบแทนที่แต่ละบุคคลได้รับ ปัจจัยในตัวบุคคล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุพจน์ จันทราช (2541) พบว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ควรมีการปฏิบัติงานโดยให้ชุมชนเสนอและมีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดทำ ซึ่งโรงเรียนควรจัดกิจกรรมซึ่งชุมชนได้รับประโยชน์ และมีการจัดกีฬาเพื่อสร้างความสามัคคีต่อกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของโกลด์ (Gold, 2000) ผลการศึกษาพบว่า การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการจัดการศึกษา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และนักการศึกษา ชุมชนที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลกระทบต่อการใช้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีแก้ปัญหว่า โรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์ในกิจกรรมของโรงเรียนที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการออกหนังสือเชิญ มีการต้อนรับที่ประทับใจ มีการวางแผนของการจัดกิจกรรมต้องให้ผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้เป็นเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมของโรงเรียน บางครั้งอาจไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมของกิจกรรมที่โรงเรียน หรืออาจไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียนต้องมีการชี้แจงข้อมูลให้ชัดเจน วางแผนกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้ที่มีส่วนร่วม ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าบุคลากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมงานแสดงความยินดีหรือมอบรางวัลแก่บุคคลที่ประสบความสำเร็จและสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การกำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีเงื่อนไขด้านบริบทของชุมชน และโรงเรียน และมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม การสร้าง

กิจกรรม การต่อรองเพื่อการดำเนินการ การร่วมกันดำเนินการ การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ และการร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการอาจหมายถึงการนำผลการปฏิบัติมาปรับปรุงพัฒนาาร่วมกันในครั้งต่อไปด้วย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของจันรอล เงินคำ (2543) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาและประสบการณ์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน การจัดการเรียนรู้ภายนอกห้องเรียน การอบรมและพัฒนาักเรียนร่วมกับโรงเรียน ดังที่สมภพ เจริญนท (2547) ได้ให้แนวคิดมาตรฐานการศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานเชิงระบบของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในมาตรฐานที่ 6 ชุมชนสัมพันธ์ สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา ข้อกำหนดที่ 1 มีการวิเคราะห์ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนข้อกำหนดที่ 2 มีการกำหนดกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ข้อกำหนดที่ 3 มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการศึกษาและชุมชน ข้อกำหนดที่ 4 มีการร่วมมือกับชุมชนในการประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

5. ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น มีปัญหาในภาพรวม และรายชื่ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ปัญหาการปรับปรุงแก้ไขงานเสริมสร้างกิจกรรมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น และปัญหาการพานักเรียนออกไปฝึกประสบการณ์กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและหน่วยงานอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่พยายามเข้าไปมีสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ขณะเดียวกันก็ไม่มีเวลาให้กับชุมชนเพราะมีภาระหน้าที่มากเกินไป ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539) พบว่า ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า มีงบประมาณสำหรับการดำเนินการไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสังวรณ์ เชษฐะ (2536) พบว่า อุปสรรคในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการประเมินผลโรงเรียนขาดการประเมินผลติดตามอย่างต่อเนื่องและไม่มีระบบ และเมื่อพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิดสอดคล้องกับปัญหาที่พบ คือ ความต้องการให้โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยให้มีโครงการเยี่ยมบ้านผู้ปกครองเพื่อทราบข้อมูลใน

การปรับปรุงพัฒนาในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การพานักเรียนศึกษานอกสถานที่เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ในต่างจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นงานที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อการสนับสนุนงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งเป็นงานหลักให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และเป็นความจำเป็นในการบริหารของโรงเรียนในยุคปัจจุบันที่ต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนและหน่วยงานอื่น ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของฮาร์เนท (Harnett. 1978 , อ้างถึงใน ภักดิพร สักดิ์สูง 2536 : 14) พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมบริการชุมชนบ่อยๆ ครั้ง จะทำให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์และเข้าถึงประชาชนมากขึ้นควรชี้แหล่งวิทยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์โดยใช้นักเรียนเป็นสื่อกลาง เช่น ส่งไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ นอกจากนี้อาจจัดกิจกรรมการบริการสังคม ดังที่หวน พิมรพันธุ์ (2528) กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า การจัดการศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะ โรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนที่มาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันนักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นในชุมชน

รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญเสนอวิธีแก้ปัญหา คือ โรงเรียนต้องกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยใช้กระบวนการบริหารมาจัดการตั้งแต่การวางแผน จัดสรรบุคลากร ผู้รับผิดชอบเป็นคณะทำงาน การดำเนินงานอย่างมีระบบ มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำผลการปฏิบัติมาปรับปรุงแผนงาน ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรท้องถิ่นที่โรงเรียนจัดทำเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนต้องมีการประสานสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของทอย (Toy. 1983) พบว่า การพัฒนาแผนการสร้างสัมพันธ์กับชุมชนได้ให้ข้อเสนอไว้ว่าในการที่จะวางแผนเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ควรจะมีการพัฒนาการทางด้านนโยบายและกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้มีการวิจัย ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่กำหนดจุดมุ่งหมายเป้าหมายให้ชัดเจนสร้างความสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ การทำให้เกิดความไว้วางใจ ความกระตือรือร้นในการทำงานและจัดให้มีการประเมินผลในการปฏิบัติงานด้วย และสอดคล้องกับการวิจัยของเย็นจิตต์ ทรงศิริ (2537) พบว่า ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ด้าน คือ การ

วางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงาน การประสานงาน และการประเมินผล ดังที่ยุเพียว ใจงาม (2540) ได้ให้หลักการในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้ จะต้องมีทั้งการให้ และรับข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรภายในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด งานที่จัดทำนั้นควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังที่ คำณ ล้อมในเมือง และรุ่งฟ้า ล้อมในเมือง (2544) ระบุว่ากรอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก คือ มาตรฐานที่ 14 ส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมมือจัดการศึกษา และตัวบ่งชี้ที่ 6 สถานศึกษาและชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่มีมากมาย แต่พบว่าการบริหารจัดการหรือการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก็ยังคงปรากฏมีปัญหาอยู่ เช่นเดียวกับผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสัทธาภิรมย์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม ระบุถึงปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ที่พบในการดำเนินการบริหารของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสัทธาภิรมย์ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมาก แต่หากพิจารณาการแสดงความคิดเห็นในคำถามปลายเปิด และจากการตั้งข้อสังเกตของผู้เชี่ยวชาญจะพบว่า คือ ปัญหาที่ควรให้โรงเรียนพัฒนาปรับปรุงในงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสัทธาภิรมย์ ได้แก่ ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เพราะเป็นบทบาทที่สำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการ

ต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการพัฒนาระหว่างชุมชน ซึ่งประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิเชษฐ์ คงสตรี (2544) ที่พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุพจน์ จันทราช (2541) ที่พบว่า การให้บริการแก่ชุมชนควรมีการปฏิบัติงาน โดยการให้ชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการให้คำปรึกษา การฝึกอบรม จัดสัมมนา กีฬา สัมพันธ์ เป็นต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุไรวรรณ ห่วงสกุล (2539) และสังวรณ์ เหมภูงะ (2536) ซึ่งต่างก็พบว่า ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่า มีงบประมาณสำหรับการดำเนินการไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นในชุมชน ด้านการประเมินผลโรงเรียน ขาดการประเมินผลติดตามอย่างต่อเนื่องและไม่มีระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ที่เสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สิ่งสำคัญที่สุดของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การกำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยเชื่อมโยงด้านบริบทของชุมชน และโรงเรียน และมีขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 8 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชน การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม การสร้างกิจกรรม การต่อรองเพื่อการดำเนินการ การร่วมกันดำเนินการ การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ และการร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการอาจหมายถึงการนำผลการปฏิบัติมาปรับปรุงพัฒนาร่วมกันในครั้งต่อไปด้วย ด้านการให้บริการแก่ชุมชนสอดคล้องกับผลการวิจัยของกวนาด คงแก้ว (2539) ที่เสนอแนวทางการแก้ปัญหาว่า ให้มีการสำรวจชุมชนด้วยการสอบถามข้อมูลจากนักเรียนและผู้ปกครอง การให้บริการชุมชน โรงเรียนให้บริการชุมชนทุกด้าน โดยมีรูปแบบเป็นเอกสารเผยแพร่ในด้านต่างๆ การเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และมีการประเมินผลงานแล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานต่อไป และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นสอดคล้องกับผลการวิจัยของเย็นจิตต์ ทรงศิริ (2537) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นและส่งเสริมให้ปฏิบัติงาน การประสานงาน และการประเมินผล สำหรับรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนคร นครสวรรค์ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาโดยให้มีการสำรวจสาเหตุของปัญหา ประชุมกำหนดกรอบนโยบาย แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กำหนด

แผนงานกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหา มีการกำหนดแผนการวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมระหว่างก่อนการดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินการ รวมทั้งจัดทำเอกสาร สื่อประเภทต่างๆ เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ที่สามารถเข้าถึงผู้ปกครอง และชุมชนได้เป็นอย่างดี ควรมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาแผนงานต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีการแก้ปัญหาแบบ PDCA สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิวัฒน์ วงษ์ชะอุ่ม (2536) ได้เสนอวิธีการจัดกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดแผนงาน และโครงการก่อนมีการจัดกิจกรรมเป็นคราวๆ ไป โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ ผู้บริหารจะชี้แจงให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติ มีวัดผลและประเมินผลเป็นระยะ รวมทั้งนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนงานในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรหรือหน่วยงาน

1.1. เทศบาลนครนครสวรรค์ ควรมีนโยบายส่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในเรื่องการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งบุคคลต่างๆ ในชุมชน หน่วยงานภายในสำนักงานเทศบาลนครสวรรค์ เช่น จัดอบรม สัมมนา จัดการศึกษาดูงานสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ ในการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ โดยมีการกำหนดแผนการติดตามผลเป็นระยะ และต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ต่อไป

1.2. เทศบาลนครนครสวรรค์ควรมีนโยบายส่งเสริมการให้บริการแก่ชุมชนของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม เพราะจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีปัญหาในเรื่องการให้บริการแก่ชุมชนมีปัญหามากที่สุด

1.3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญและมีวิสัยทัศน์ที่มีต่องานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน และส่งเสริมการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนให้มากขึ้น โดยจัดให้มีกระบวนการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ซึ่งควรกำหนด

แผนงานที่ชัดเจน มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานชุมชนสัมพันธ์ และควรมีการประเมินผลหลังการดำเนินงานด้วย

1.4. ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติ ยอมรับการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามศักยภาพความเหมาะสมของชุมชนและความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ โดยครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และมีบุคลิกภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน

1.5. โรงเรียน ซึ่งหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน ดูแลการดำเนินการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ รวมทั้งกิจกรรมที่จะเป็นอันเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น เช่น การจัดประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่เข้าถึงผู้ปกครองและชุมชน ให้บริการแก่ชุมชนในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การมีกิจกรรมที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน การจัดกิจกรรมของชุมชนที่โรงเรียนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน โดยเฉพาะ งานกีฬา งานประเพณี งานวันสำคัญต่างๆ ที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ และรวมทั้งการจัดกิจกรรมของโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ควรคำนึงถึงความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นเป็นสำคัญ

1.6. คณะกรรมการสถานศึกษา ควรมีจิตสำนึกในฐานะที่เป็นตัวแทนของชุมชนและโรงเรียน ควรติดตามข้อมูลข่าวสารความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาจากเอกสาร หรือแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์

1.7. ผู้ปกครองนักเรียน ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติ ยอมรับการจัดระบบการศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษาและบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองว่าการจัดการศึกษาไม่ใช่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูเพียงอย่างเดียว ผู้ปกครองควรต้องให้การส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างรูปแบบกิจกรรมในการดำเนินแผนงานที่ให้บริการแก่ชุมชนของโรงเรียนเทศบาลวัดช่องคีรีศรีสิทธิวราราม เพราะจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัญหาในเรื่องดังกล่าวมีปัญหาสูงสุด

2.2. ควรมีการวิจัยการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของแต่ละโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ และวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

2.3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของแต่ละโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ที่ตอบสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เพื่อให้ผลของการวิจัยมีความชัดเจนยิ่งขึ้น